

Thajská konverzace do kapsy

P.K.

29.05.2011

Před časem jsme tu zveřejnili recenzi na vietnamskou konverzaci, vydanou nakladatelstvím Lingea. Přestože vydávat jazykové příručky tohoto typu je náročná práce, na ní lze stěžl zbohatnout, může nás potěšit, že brněnské nakladatelství rozmnožuje svou řadu konverzací do kapsy o další asijské jazyky, totiž japonštinu, korejštinu a thajštinu.

Thajština - konverzace čítá 320 stránek, má – stejně jako všechny svazky této řady – velmi příjemný rozměr (14x9,5 cm) do ruky s pevným, byť měkkým hřbetem, a přehledné uspořádání, v rámci edice již zavedené. Totiž 2 stránky Charakteristiky jazyka, za nimiž následují vlastní konverzační stránky, uspořádané do několika zastřešujících oddílů: Čísla, Všeobecné výrazy (tj. pozdravy, přání, žádosti, poděkování, otázky, souhlas-nesouhlas...), Určování času, Barvy a rozměry, Veřejné nápisy, Cestování, Ubytování, Stravování, Na dovolené, Sport a volný čas, Nakupování, Nouzové situace, Bydlení, Rodina, Práce a brigáda, Komunikace. Knížka je doplněna o nezbytný doplněk v podobě Thajsko-českého a Česko-thajského slovníčku (oba dohromady zhruba 100 stránek), stručnou Gramatiku (18 stran) a Praktické informace (obecně o Thajsku, o nejzajímavějších lokalitách).

Na rozdíl od vietnamštiny či většiny evropských jazyků jsme v případě thajštiny postaveni před problém jiného písma. Tak například thajsko-český slovníček je uspořádán dle tradičního pořadí thajských liter (některé hlásky se v thajštině píšou různými literami), v závorce je nicméně výslovnost.

V případě Veřejných nápisů není ani uvedena výslovnost, jen psaná forma. Trochu mi to odpovědělo na mé poznámky v minulé recenzi: konverzační příručka není knížkou, z níž by se člověk měl učit jazyk, nýbrž pomocníkem pro toho, kdo se v cizojazyčném prostředí objeví a většinou jej neumí. Tak při návštěvě Thajska narazíte na řadu nápisů, jejichž výslovnost není podstatná k tomu, abyste rozuměli – i když samozřejmě, při neznalosti thajského písma (které je dost těžké) Vám může způsobit hledání překladu nemalý problém. V tomto smyslu by možná v dalším vydání nebylo od věci přidat také zevrubnější slovníkový soupis názvů několika desítek nejnavštěvovanějších lokalit, které by návštěvníkům této země pomohly ještě k lepší orientaci (na nádražích apod.). P.S.: dodatečně objevuji, že alespoň dvacet tři jich je (ovšem i s popisem míst) uvedeno na stránkách věnovaných Zajímavým místům.

Poznámky k překladům konkrétních formulací by se z části mohly podobat tomu, co jsem zmínil v recenzi na Vietnamskou konverzaci. Jde zejména o to, že překlad některých formulací se nemusí vždy krýt s originálem, což pak omezuje použití v praxi. Namátkou v časových údajích: věta *Je pět hodin* je přeložena jako *Ha: mo:ŋ jen* (zjednodušuji pravopis, neuvádím tóny), což doslova znamená *Je pět hodin odpoledne*, našinec tedy neví, že není použitelná v případě 5 hodin ráno. (Na bangkockém Khao Sanu by se i tato varianta mohla hodit.) Podobně *Jsou skoro dvě* nachází svůj ekvivalent ve *Kə:ap ba:j so:ŋ mo:ŋ*, což opět znamená jen údaj vztahující se k odpolední. V případě souhlasu *ano* pak překlad *čaj* (dosl. 'správně') zůstává použitelný pouze ve velmi omezeném počtu situací, neboť Thajci běžněji vyjadřují souhlas jinými způsoby (např. zdvořilostními částicemi *kha-khrap*, podle toho, zda je mluvčím žena či muž). To už by si ovšem vyžadovalo podrobnější doplňkové výklady, jež by zase omezily praktický význam této příručky.

Mnoho formulací je přeloženo spíše volně, což má rovněž své pro i proti. Z překladatelského hlediska je to chvályhodné, protože otročský překlad vede často k chybám v cílovém jazyce. Uživatel konverzace by ovšem měl mít stále na vědomí, že nejde o doslovný překlad toho, co chce říci. Někdy je přitom rozdíl vzhledem k jasně definované situaci beztak nevýznamný – přeložíme-li v restauraci větu *To je v pořádku, Zbytek je pro vás jako Maj to:n tho:n* (dosl. *Není třeba vracet /drobné/*), převod sice není moc přesný, ale smysl zůstává nezměněn a odpovídá více thajské zvyklosti.

Doplňme, že v řadě konverzačních příruček Lingea jsou jednotlivé tematické oddíly navíc doprovázeny poznámkami pod čarou, jež uvádějí i některé praktické kulturní zmínky (např. že není zvykem dávat diškrecí, o thajském boxu, plovoucích trzích, o názvu hlavního města atd.), které příjemně zpestřují a hlavně doplňují samotnou jazykovou část.

V případě neevropských jazyků pochopitelně vyvstává zásadní problém výslovnosti (thajština je stejně jako vietnamština či čínština tónovým jazykem), zde i písma, a také jiného kulturního myšlení a chování (hierarchizace jazyka apod.). Je tedy logické, že konverzace u asijského jazyka má omezenější použitelnost nežli konverzace jazyků nám bližších, tj. evropských. To je však věc, již autoři stěží mohou změnit, setkal by se s ní každý, kdo by se o podobnou jazykovou příručku pokusil.

Na pražském veletrhu Svět knihy 2011 jsem měl možnost pobavit se se zástupcem nakladatelství Lingea, jenž mi upřesnil řadu informací k celé edici. Předně, všechny tituly jsou záměrně anonymní a jako autor bývá uváděn "autorský kolektiv pracovníků Lingea s.r.o.". Knížky mají fungovat jako řada, s níž je spojena určitá záruka kvality, společná všem svazkům. Vznikají kolektivně, na jednotlivých konverzacích pracují až desítky autorů, zapojeni jsou samozřejmě i četní rodilí mluvčí (zde Thajci), a to nejen z českého území, ale i ze Slovenska, Polska a Rumunska, kde Lingea zřídila dceřině společnosti. Každý svazek je korigován spoluautory a navíc lektory-odborníky. Podstatné je, že Lingea počítá s dalšími vydáními, kde by texty měly být dále vylepšovány či doplňovány.

Minule jsem na tomto místě krapet zpochybnil smysl konverzačních příruček. Snad bych se měl vydavatelství Lingea omluvit, tím spíš, že jsem si po onom rozhovoru některé věci ujasnil. Po zhlédnutí nově vydaných konverzací asijských jazyků, v tom hlavně té thajské, chci jednoznačně prohlásit, že edice prokazuje vyrovnanou kvalitu (mé drobné poznámky jsou opravdu spíš jen na okraj a nemají za cíl její zpochybnění), která svědčí o velkém množství vykonané práce a v našich poměrech je někdy až průkopnická. (Pokud vím, jedinou významnější knížkou v češtině týkající se thajštiny byl až dosud základní 220-ti stránkový *Česko-thajský slovník* Jiřího Škáby, vydaný v r. 1999 u nakl. GRYF.) Odvážnému nakladatelství tedy budu dál držet všechny své palce.

Thajština – konverzace (se slovníkem a gramatikou). 320 stran. Cena 249,- Kč (přes www.lingea.cz). Vyd. Lingea s.r.o., Brno 2011.

pk@klubhanoi.cz

Další články autora

Související stránky:

Vietnamská konverzace do kapsy (24.08.2010)